

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής
Αικατερίνη Σπυριδάκη
Βουλευτής Λασιθίου

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ: τον Υπουργό Υγείας, κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη

ΘΕΜΑ: «Νομοσχέδιο για την Ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης – Εξαρτήσεις και Πολυδύναμο Κέντρο ΚΕΘΕΑ Λασιθίου»

Κύριε Υπουργέ,

Μεγάλη ανησυχία έχει προκαλέσει στην τοπική κοινωνία του Νομού Λασιθίου, στις κοινότητες των εθισμένων στις παράνομες και νόμιμες εξαρτήσεις, καθώς επίσης και στις οικογένειές τους, το επικείμενο Νομοσχέδιο της Ολοκλήρωσης της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης που ετοιμάζεται να υποβληθεί στη Βουλή.

Βάσει των εξαγγελιών του Υφυπουργού Υγείας, με το νέο Νομοσχέδιο θα καταργηθούν και θα ενταχθούν όλοι οι εγκεκριμένοι φορείς πρόληψης, ενημέρωσης, απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης, μεταξύ των οποίων και το ΚΕΘΕΑ “ΑΡΙΑΔΝΗ” με το Πολυδύναμο Κέντρο ΚΕΘΕΑ Λασιθίου στον Άγιο Νικόλαο και το Παράρτημα του ΚΕΘΕΑ στην Ιεράπετρα, στον Εθνικό Οργανισμό Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ), έναν «Υπεροργανισμό» Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ). Με αυτόν τον τρόπο ομογενοποιούνται οι θεραπευτικές μέθοδοι των φορέων που είναι εκ διαμέτρου αντίθετες, δεδομένου ότι υφίσταται πλουραλισμός θεραπευτικών μεθόδων, τόσο με προγράμματα που

επικεντρώνονται σε ένα μοντέλο απεξάρτησης μέσω χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής, όσο και με άλλα που στηρίζονται σε «στεγνό» πρόγραμμα απεξάρτησης. Αυτό το “υδροκέφαλο” μόρφωμα θα αποτελείται από κατακερματισμένες διευθύνσεις ενός ευρύτερου ασθενοκεντρικού συστήματος στο οποίο ο εθισμένος δε θα έχει ελεύθερη βούληση να επιλέγει το πρόγραμμα απεξάρτησης που επιθυμεί.

Διαδραματίζεται ένας πρωτόγνωρος μετασχηματισμός στον τρόπο αντιμετώπισης, καθώς το επικείμενο νομοσχέδιο ενοποιεί όλο τον τομέα της απεξάρτησης, αφαιρώντας τον πλουραλισμό των προσεγγίσεων, που πλέον αναμένεται να είναι μόνο μία και δη εμπροσθοβαρή. Γνωρίζουμε ότι οι φορείς είναι αντίθετοι, ειδικά με την οριζόντια μεθοδολογία της αντιμετώπισης.

Ένα τέτοιο ενδεχόμενο εγείρει σοβαρά ερωτήματα όσον αφορά τις δημοκρατικές διαδικασίες, την επιστημονική ελευθερία, τον θεραπευτικό πλουραλισμό και εν τέλει την ίδια την ολιστική προσέγγιση της θεραπείας των εξαρτήσεων. Συνιστά, επίσης, την ουσιαστική διαγραφή της ιστορίας του εν λόγω φορέα, του ονόματός του, της ταυτότητάς του, των θεραπευτικών μεθόδων του και της σχέσης του που έχει επάξια χτίσει με τις τοπικές κοινωνίες όλα αυτά τα χρόνια. Η σχέση εμπιστοσύνης που έχει αναπτύξει το ΚΕΘΕΑ με την κοινωνία στηρίζεται στην αμεσότητα, και η κεντρική διαχείριση από έναν ενιαίο φορέα δημιουργεί ρήξη της σχέσης αυτής, προξενεί υλικοτεχνικές δυσκολίες και εντείνει την υποστελέχωση και την αναποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Δεν νοείται να λαμβάνονται κεντρικά οι αποφάσεις και οι εγκρίσεις των σχεδιασμών με μία top-down προσέγγιση. Οι φορείς οφείλουν να λειτουργούν τοπικά με βάση τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και να έχουν την απαραίτητη στελέχωση τόσο σε έμπυχο όσο και άψυχο δυναμικό. Η Πολιτεία, δε, από τη μεριά της οφείλει να προστατεύει και να ενισχύει τους κατά τόπους εγκεκριμένους φορείς, και να διασφαλίζει την αποτελεσματική εποπτεία των ιδιωτικών πρωτοβουλιών μέσω ελεγκτικών μηχανισμών, που ως στόχο θα έχουν την ανάπτυξη μιας πολιτικής βιώσιμης, χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των φαινομένων του εθισμού.

Η έλλειψη διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς και την κοινωνία στο σύνολό της καταδεικνύει μια προσέγγιση που αγνοεί τη σημασία της συνεργασίας και της κοινοτικής συμμετοχής σε τέτοιες σημαντικές αποφάσεις. Η δημιουργία ενός γραφειοκρατικού «μονόλιθου», χωρίς τη συμμετοχή και τη γνώμη των εμπειρογνομόνων και των εγκεκριμένων φορέων στον τομέα, δημιουργεί ανησυχίες για την ικανότητα αντιμετώπισης των προβλημάτων εξαρτήσεων με επιστημονική ακρίβεια και αποτελεσματικότητα.

Σας παραθέτουμε την άποψη και τους φόβους μερικών από τους εγκεκριμένους φορείς Πρόληψης, Απεξάρτησης και Επανεκπαίδευσης των εθισμένων σε παράνομα και νόμιμα είδη εξαρτήσεων όπως αυτές δημοσιοποιήθηκαν.

ΚΕΘΕΑ: *«Το σχέδιο αποτελεί μία γενικευμένη οπισθοδρόμηση, διαλύει το συνεχές της φροντίδας, αποσυνθέτει την προοπτική ένταξης των εθισμένων και προάγει χρεοκοπημένα μοντέλα οργάνωσης, διοίκησης και παροχής υπηρεσίας».*

18 και Άνω: *«Η απόφαση της κυβέρνησης να επιβάλει αυτές τις σοβαρές νομοθετικές αλλαγές, χωρίς καν τον αναγκαίο διάλογο με τους άμεσα ενδιαφερόμενους φορείς και τους εργαζόμενους σε αυτούς, θεωρούμε ότι εντάσσεται σε ένα σχέδιο γενικευμένης ιδιωτικοποίησης των δημόσιων δομών στον χώρο της Υγείας, της Παιδείας, του Πολιτισμού, μια αντιδραστική ανατροπή των θεσμών στους καίριους αυτούς τομείς σε βάρος των αναγκών της κοινωνίας».*

Απογοητευτικό είναι, επίσης, το γεγονός ότι το επικείμενο Νομοσχέδιο, σύμφωνα με πληροφορίες που έχουν διαρρεύσει, δεν κάνει καμία ρητή αναφορά στον εθισμό του αλκοόλ και των τυχερών παιχνιδιών, φαινομένων που σημειώνουν μία ανησυχητική ανοδική πορεία. Χαρακτηριστικό αυτής της τάσης είναι το γεγονός, ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του Πολυδύναμου Κέντρου Λασιθίου, το 2023 η αύξηση των Νόμιμων Εξαρτήσεων σε Ενήλικες άγγιξε το ποσοστό του 43% (!).

Στο ίδιο κλίμα, το επικείμενο νομοσχέδιο δεν έχει συμπεριλάβει πουθενά σαν κατηγορία τους έφηβους. Σε μία μετά-COVID εποχή, που η εφηβική παραβατικότητα σημειώνει δραματική άνοδο και τα φαινόμενα των «συμμοριών ανηλίκων» πολλαπλασιάζονται, η Πολιτεία επιλέγει να τους αποκλείσει. Συγκεκριμένα, στο Πολυδύναμο Κέντρο Λασιθίου το ποσοστό αύξησης των εφήβων που εξυπηρετήθηκαν από τη δομή σε σχέση με πέρυσι ήταν 180% (!). Σύμφωνα με μαρτυρίες των μελών του Συλλόγου Οικογένειας ΚΕΘΕΑ “ΑΡΙΑΔΝΗ”, η φετινή σχολική χρονιά έχει ξεκινήσει με ραγδαία άνοδο των εκκλήσεων όχι τόσο για δράσεις ενημέρωσης στα σχολεία, όσο για παρέμβαση, εξέλιξη που αποτυπώνει πλήρως τον κίνδυνο που διαφαίνεται μπροστά μας.

Σε διοικητικό επίπεδο, με το επικείμενο νομοσχέδιο όχι μόνο διατηρείται ο κεντρικός έλεγχος και διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από το Υπουργείο Υγείας, αλλά σε αυτό μετέχει υποχρεωτικά και ο επικεφαλής του συντονιστικού οργάνου της Δίωξης Ναρκωτικών, εγείροντας έτσι και ζητήματα διασφάλισης του απορρήτου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

Όλα τα παραπάνω καταδεικνύουν με σαφή τρόπο πως η κατεύθυνση του Νομοσχεδίου που ετοιμάζετε να καταθέσετε δεν προσανατολίζεται στην ολιστική αντιμετώπιση του ζητήματος των εξαρτήσεων. Αντιθέτως αυξάνει τις πιθανότητες της «επανα-ιδρυματοποίησης», ιατρικοποιεί την απεξάρτηση απειλώντας να καταργήσει τα «στεγνά» προγράμματα, προωθεί την ιδιωτικοποίηση εις βάρος αυτών που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό λόγω του στίγματος του εθισμού, και εν τέλει υπονομεύει την ίδια την θεραπευτική οδό των εθισμένων.

Το ΚΕΘΕΑ “ΑΡΙΑΔΝΗ” με το Πολυδύναμο Κέντρο Λασιθίου στον Άγιο Νικόλαο και το Παράρτημα του ΚΕΘΕΑ στην Ιεράπετρα έχει επιδείξει ένα σημαντικό κοινωνικό έργο με άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνία τόσο στην Πρόληψη και στην Ενημέρωση, όσο και στην ίδια τη θεραπευτική οδό της Απεξάρτησης και της Κοινωνικής Επανένταξης. Μόνο για το έτος 2023 εξυπηρέτησε κατά μέσο όρο 90 άτομα τον μήνα. Οι παρεμβάσεις στη Σχολική Κοινότητα ήταν 48 και συνολικά πραγματοποίησε συναντήσεις με 1132 μαθητές, 172 φοιτητές και 85 εκπαιδευτικούς. Εξυπηρετήθηκαν 179 άτομα σε Κέντρα Οικογενειακής Υποστήριξης, 41 Ενήλικες για Παράνομες Εξαρτήσεις, 20 Ενήλικες για Νόμιμες Εξαρτήσεις, 28 Έφηβοι και 28 άτομα που βρίσκονται σε Σωφρονιστικά Ιδρύματα. Ταυτόχρονα, διοργάνωσε εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης γύρω από το ζήτημα των εξαρτήσεων και έχει αφήσει ένα θετικό αποτύπωμα στις τοπικές κοινωνίες του Λασιθίου. Αξίζει να σημειωθεί πως όλες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Πολυδύναμου Κέντρου Λασιθίου δεν βάρυναν τον κρατικό προϋπολογισμό, δεδομένου ότι πραγματοποιούνταν με τις ενισχύσεις των Συλλόγων Οικογένειας, χορηγίες και συγχρηματοδοτήσεις της Περιφέρειας και των κατά τόπους Δήμων. Αντιθέτως, η Μονάδα ΚΕΘΕΑ “ΑΡΙΑΔΝΗ” διαθέτει εξοπλισμό από δωρεές με οχήματα που ξεπερνούν την 20ετία και παρόλα τα αιτήματα προς την Κεντρική Διοίκηση του ΚΕΘΕΑ, άμεσα διορισμένη από το Υπουργείο σας, τρία χρόνια τώρα δεν έχουν λάβει καμία απάντηση(!).

Δεδομένων όλων των παραπάνω

Ερωτάσθε κ. Υπουργέ,

1. Θα καταργήσετε το ΚΕΘΕΑ “ΑΡΙΑΔΝΗ” με τα Πολυδύναμα Κέντρα Λασιθίου και το Παράρτημα της Ιεράπετρας;
2. Πώς προβαίνετε στην κατάργηση και απορρόφηση των εγκεκριμένων φορέων Πρόληψης, Απεξάρτησης και Κοινωνικής Επανένταξης, όπως το ΚΕΘΕΑ από τον ΕΟΠΑΕ χωρίς διαβούλευση, χωρίς αξιολόγηση των υφιστάμενων θεσμών, χωρίς μία έρευνα αποτελεσματικότητας και χωρίς μία επιστημονική έρευνα εμπειρογνώμων;

3. Ποιο είναι το μέλλον των εφήβων και των ατόμων που είναι εθισμένοι σε νόμιμες εξαρτήσεις και δεν καλύπτονται από το επικείμενο νομοσχέδιο σας;
4. Πώς θα διασφαλίσετε το απόρρητο των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ηγεσία της Δίωξης Ναρκωτικών συμμετέχει υποχρεωτικά στο Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) του ΕΟΠΑΕ και το ΔΣ έχει πρόσβαση στο πληροφοριακό σύστημα των ΚΕΘΕΑ; Μία πιθανή καταστρατήγηση του απορρήτου θα ωθήσει τον πληθυσμό των εθισμένων να γυρίσουν την πλάτη τους από φόβο στα προγράμματα απεξάρτησης.
5. Πώς απαντάτε στους φόβους των εκπροσώπων των εγκεκριμένων φορέων για διαταραχή του θεραπευτικού συνεχούς;
6. Θα αντικατασταθούν τα «στεγνά» θεραπευτικά προγράμματα από προγράμματα χορήγησης υποκατάστατων; Και πώς θα προστατευτεί το ψυχοκοινωνικό μοντέλο της «στεγνής» απεξάρτησης;
7. Τί προτίθεστε να κάνετε ώστε να μην καταργηθεί κανένας εγκεκριμένος φορέας απεξάρτησης και να διατηρηθεί ο θεραπευτικός πλουραλισμός που υφίσταται σήμερα;
8. Ποιο είναι το μέλλον των ατόμων που είναι ήδη σε πρόγραμμα απεξάρτησης και φιλοξενούνται σε δομές ΚΕΘΕΑ;

Η ερωτώσα Βουλευτής

Αικατερίνη Σπυριδάκη